

Landschapsnieuws

Voorjaar 2024

Boerderijwerkgroepen volop buiten aan de slag

Afgelopen periode hebben adviseurs van SLG bedrijfsplannen gemaakt voor boeren die meer natuurinclusief willen werken. Het gaat om onderhoud van het landschap en de aanleg van nieuwe landschapselementen op het terrein, die ook een functie hebben in het bedrijf zoals voederhagen en aanplant van knotwilgen voor koeien. Passend in het landschapstype en met streekeigen soorten.

Het blijft niet bij plannen, de uitvoering is in volle gang! SLG richt boerderijwerkgroepen op waarbij vrijwilligers deze boeren een handje helpen bij aanplant en beheer van het landschap. Zo zijn er al boerderijwerkgroepen opgericht bij een melkveehouder in Velp, bij een biologische melkveehouder in Angelo, bij biologische boeren in Terwolde en Hierden, bij een biologische fruitteiler in Hedel en bij een zorgboerderij in Hulshorst. Dit voorjaar zijn we gestart bij boeren in Barneveld, Dreumel, Ede, Horsens, Kring van Dorth en Zeddam. Op buitenwerkdagen krijgen nieuwe vrijwilligers eerst een rondleiding over het bedrijf en gaan dan een ochtend of middag wilgen knotten of nieuwe bomen aanplanten. Het zijn nuttige en vooral gezellige dagen! [Meer informatie op slgelderland.nl/agenda](https://slgelderland.nl/agenda)

Elke Berkellander een Boom

Er is veel animo voor de actie Elke Berkellander een Boom. Met 2.169 deelnemers uit Borculo, Haarlo, Geesteren en Gelselaar in de eerste ronde is het project al een groot succes! Zaterdag 24 februari was de grote uitdeeldag van 2.169 bomen en struiken aan alle deelnemers op een speciaal ingerichte 'bomen-drive-in'. Elk woonadres kon een gratis inheemse boom bestellen. Hiermee stimuleert de gemeente Berkelland de aanplant van meer bomen voor het klimaat en de biodiversiteit. Volgend plantseizoen komen andere dorpen aan bod. [Lees meer over de uitdeeldag en het project](#)

'Penny wise, pound foolish'

In de afgelopen 10 jaar zijn er in Gelderland 5.000 landschapsvrijwilligers bij gekomen, waardoor we nu 12.500 vrijwilligers ondersteunen, die op 2.500 plekken in Gelderland werken aan de kwaliteit van het landschap. Wij ondersteunen hen om zo succesvol mogelijk te zijn in hun vrijwilligerswerk. Er gebeuren weinig ongelukken, we lenen goed gereedschap en persoonlijke beschermingsmiddelen uit, verzorgen cursussen, uitwisseling en advies en uiten onze waardering naar hen. Al met al werd er in 2023 320.000 uren aan vrijwilligerswerk verzet. En de resultaten zijn enorm zichtbaar in het landschap. De geknotte bomenrijen, de opgeschoonde poelen, de zeer gewaardeerde Klompenpaden, het streekeigen hoogstamfruit en het onderhoud van allerlei landschapselementen op boerderijen en landgoederen. Als dit kleinschalige werk professioneel uitgevoerd zou moeten worden, zou dat € 7 miljoen kosten. De maatschappelijke baten van een vitaal landschap en fitte inwoners zijn daar een veelvoud van. De provincie heeft echter besloten om zo'n 60% van onze ondersteuningsfunctie weg te bezuinigen met ingang van 2025. Begrijpt u het nog? Wat mij betreft 'penny wise, pound foolish', zoals de Engelsen zo treffend zeggen.

*Arjan Vriend,
Directeur-bestuurder*

Betrokken burgers onmisbaar voor biodiversiteit en behoud landschap

In 2023 hebben we samen met vrijwilligers en bewoners weer prachtige resultaten behaald. Zo hebben we 7.249 bomen aangeplant. Dat is bijna de helft meer dan het jaar ervoor! Daarnaast telden we 450 uitgevlogen jonge steenuilen, 24 meer dan in 2022. Dat blijkt uit ons Jaarbericht 2023.

Verder waren er het afgelopen jaar 2.484 aanplant- en onderhoudslocaties, dat zijn er ruim 250 meer dan in 2022. Ook nam het aantal onderhouden bomen flink toe: van ruim 6.000 naar ruim 11.000 hoogstamfruitbomen en van bijna 5.000 naar ruim 7.000 knotbomen.

Wij zijn trots op alle vrijwilligers en deelnemers aan onze projecten. Ruim 12.000 vrijwilligers gingen in hun vrije tijd naar buiten om te werken in het Gelderse landschap. We werkten in ruim 200 projecten samen met grondeigenaren en andere inwoners van het buitengebied om bomen en struiken aan te planten of andere maatregelen voor biodiversiteit en landschap te treffen.

Wij ondersteunen maar liefst 524 vrijwilligersgroepen die zorgen voor kleinschalig onderhoud van het landschap. Door de zorg van deze 12.421 vrijwilligers, staan er nog knotwilgen in de uiterwaarden, blijven hoogstamboomgaarden behouden voor de toekomst en brengen Patrijzengelgroepen territoria van de patrijs in kaart. Dankzij deze vrijwilligers blijft het landschap van Gelderland behouden en verbetert de biodiversiteit.

[Bekijk hier het Jaarbericht 2023](#)

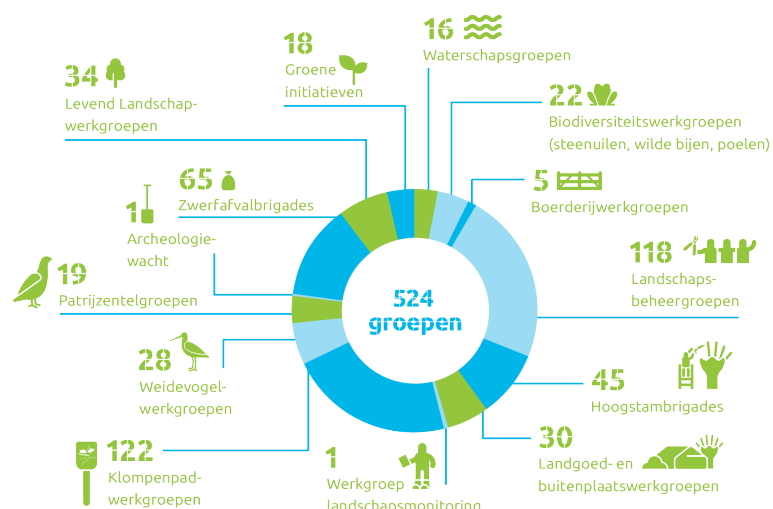
Bijenhaag en bijenbosje: voor wilde bijen én vlinders

Wilde bijen zijn cruciaal voor ons ecosysteem en onze voedselvoorziening. Helaas krijgen deze belangrijke bestuivers het steeds moeilijker in ons landschap. Je kunt de bijen een handje helpen door de aanleg van een bijenbosje of een bijenhaag, een lijnvormig landschapselement. Zo verfraai je niet alleen je tuin of erf, maar lever je ook een bijdrage aan de biodiversiteit!

Een bijenbosje bestaat uit boomvormers en struiken. Het bosje is niet groter dan 500 m2 en bestaat vooral uit soorten zoals wilg, wilde appel, winterlinde en zoetkers. Hun bloesem is niet alleen goed voor wilde bijen, ook vlinders profiteren ervan en vogels vinden er voedsel en nestgelegenheid. Bijenbosjes worden daarom ook wel *vogelbosjes* genoemd. Nog een andere benaming is *geriefhoutbosjes*, omdat ze voor het gerief (het gemak waren). Deze werden als hakhout beheerd.

Een *bijenhaag* is een ongeveer 3 meter brede, vrij uitgroeiende, gemengde haag met veel bloesem. De haag bestaat uit streekeigen soorten met verschillende bloeiperioden, zoals sleedoorn, meidoorn, egelantier, hondsroos, wilde liguster, kardinaalsmuts en wilde appel. Bijen hebben er zo een lange periode in het seizoen baat bij. Bijenhagen zijn niet alleen belangrijk voor bijen, maar ook voor vlinders. Ze bieden beschutting en geven door hun lijnvorming richting aan vlinders bij het verplaatsen over afstanden.

Meer informatie in de kennisbank op onze website: slgelderland.nl/kennisbank

Volle bak voor impuls brongebied

Niemand kon er meer bij in de afgeladen zaal van Landgoed de Aze nabij Terwolde. Met zeventig inwoners was de informatiebijeenkomst van 14 februari over het beplantingsproject van brongebied Grote Wetering een groot succes.

Samen met enthousiaste en zeer gemotiveerde inwoners werken we aan het versterken van de groenblauwe dooradering van het brongebied de Grote Wetering. Hiermee dragen we bij aan het karakteristieke landschap met weteringen en fraaie landgoederen, een beter klimaat en houden we water vast in tijden van droogte. Dit project voeren we uit samen met de gemeenten Apeldoorn en Voorst, Waterschap Vallei en Veluwe en de Provincie Gelderland. Voor ruim zestig inwoners uit het tweede deelgebied gaan wij nu aan de slag met het opstellen van een passend landschapsplan. In maart gaan we al drie nieuwe poelen aanleggen. Door de aanplant van houtwallen, heggen, vogelbosjes, boomgroepen, hoogstamboomgaarden en de aanleg van poelen verhogen wij de biodiversiteit!

Vorig jaar konden grondeigenaren uit het eerste deelgebied meedoen. Veertig inwoners deden mee en hiervoor hebben we plannen gemaakt voor nieuwe poelen, struweelhagen, bosjes, hoogstamboomgaarden en houtsingels. In december was de uitdeeldag van 400 bomen en 12.300 struiken. Zo hebben deelnemers Jordy Brinkman en Anouk Berens uit Apeldoorn op het weiland rondom hun huis een meidoornhaag, een houtsingel en knotwilgen geplant: "We wonen in een natuurlijke omgeving en vinden het belangrijk om die te vergoeden. Het is een mooi initiatief: je krijgt hulp en je kunt een bijdrage leveren aan de biodiversiteit." [Lees verder](#)

Particuliere boseigenaren dragen bij aan biodiversiteit

Boseigenaren en bewoners van de Dikkenberg, in het bosrijke buitengebied ten oosten van Bennekom, hebben onlangs 3.200 streekeigen bomen en struiken aangeplant. Zo verfraaien ze niet alleen hun erf of tuin, maar versterken ze ook de biodiversiteit. De deelnemers hadden zich aangemeld voor een beplantingsproject van Stichting Land van Peelen, de gemeente Ede en SLG.

Landschapsadviseurs van de gemeente Ede hadden eerder samen met de zestien deelnemers plant- en inrichtingsadviezen opgesteld. SLG droeg zorg voor de planning van het project en gaf advies, onder meer over het aanbrengen van vogelnestkasten, aanleggen van wadi's en hagen in plaats van hekken.

Vorig najaar vond een voorbereidende bijeenkomst met de bewoners plaats in het natuurvriendenhuis NIVON. Hier werden ideeën en mogelijkheden aangereikt om de particuliere percelen wat betreft flora en fauna beter te laten aansluiten bij het omliggende bosgebied. Komend najaar wil de Stichting Land van Peelen een vervolg organiseren. De deelnemers van het recente beplantingsproject willen hun ervaringen delen en zo nieuwe belangstellenden trekken voor het komende seizoen. "Door hier steeds aandacht voor te vragen dragen we actief bij aan het verbeteren van de biodiversiteit in het gebied rondom het agrarisch akkerland Land van Peelen", aldus de Stichting Land van Peelen.

[Meer informatie op www.landvanpeelen.nl](http://www.landvanpeelen.nl)

50 Jaar Knotgroep Heteren-Randwijk!

Knotgroep Heteren-Randwijk bestaat vijftig jaar! En is daarmee de oudste knotgroep van Gelderland. Dertig vrijwilligers vierden het jubileum zaterdag 24 februari met een feestelijke knotdag, samen met de burgemeester en genodigden.

“De stormen van 1972 en '74 waren voor postkantoorhouder Wim Jansen aanleiding om in zijn gemeente een knotactie te starten”, blikt knotploegvrijwilliger Kees Sparreboom terug. “De milieubewustwording, aangewakkerd door het Europees natuurbeschermingsjaar 1970 en de uitspraken van de Club van Rome vroegen om iets waarbij de mensen ook daadwerkelijk wat konden doen. De knotboom is zo symbool geworden van milieusolidariteit en handen uit de mouwen.”

Vrijwilliger van het eerste uur is Ceciel Rombouts-Uitterhoeve. “Zij is bestuurslid vanaf de start en werkt elke knotdag mee. Zij verzorgt de catering en beheert de financiën plus het archief.” Welke gebeurtenis is Sparreboom – zelf zo'n vijftien jaar lid – bijgebleven? “Na ruim veertig jaar knotten, kregen wij hulp van een groep vluchtelingen. Zij leerden ons dat het hout uit de uiterwaarden met minder moeite de dijk op gedragen kon worden door een draagbaar te maken.”

Het aantal vrijwilligers is het laatste decennium vrij constant, constateert collega-wilgenknotter Henk van Ziel tevreden. “Ook hebben we de achterstand weggewerkt en ons werkgebied en het aantal knotbomen dat we onderhouden uitgebreid.” Sparreboom vult aan: “Wij willen SLG hartelijk danken voor al deze jaren van goede samenwerking: voor gereedschapsuitleen en cursussen. En bovendien voor NLdoet, de Natuurwerkdag, de Klompenpaden en andere mooie activiteiten.”

Van harte gefeliciteerd met het 50-jarig bestaan!

Drukbezochte informatieavond Megchelen

Op dinsdag 6 februari vond in een goed gevulde St. Martinuskerk in Megchelen een boeiende bijeenkomst plaats over de activiteiten van Levend Landschap Megchelen. Er bleek veel belangstelling te zijn voor deze informatieavond.

Levend Landschap Megchelen startte in 2019. Tijdens verschillende bijeenkomsten konden bewoners hun ideeën delen over hoe het landschap rondom Megchelen verbeterd zou kunnen worden. Dit waren goed bezochte avonden met als resultaat een groot aantal projecten waarvoor 'trekkers' zich hebben aangemeld. Zij zijn de afgelopen jaren volop bezig geweest om projecten vorm te geven en uit te voeren. Diverse onderwerpen zijn opgepakt, zoals bijvoorbeeld beplanting in het buitengebied, een snoeicursus en een leerzame fietstocht.

Tijdens de informatieavond werd iedereen bijgepraat en besprak men wat in de komende periode opgepakt kan worden. Ook waren er twee sprekers met een bijzonder verhaal over de omgeving van Megchelen. Kim Cohen van de Universiteit Utrecht vertelde over de ontstaansgeschiedenis van het Megchelse landschap. En Richard Krabben van de gemeente Oude IJsselstreek informeerde over de ontwikkeling van landschapspark Oude IJssel.

Na de presentaties wisselden de aanwezigen met elkaar van gedachten over mogelijke nieuwe activiteiten en over de toekomst van de werkgroep.

[Meer informatie over Levend Landschap Megchelen](#)

Speurtocht naar Wienzoern

Fruitdeskundige Hennie Rossel doet al jaren onderzoek naar zeldzame oude fruitrassen. Zo deed Hennie onderzoek naar de Wienzoern (Wijnzure), een appel van de toenmalige boomkweker Westerhof in De Heurne. Hij trof gelijkenissen aan met de Fameuse en de Roter Weinapfel.

In een artikel hierover schrijft Hennie: "De Wienzoern (Wijnzure) bleek veel overeenkomst te vertonen, met de Roter Weinapfel, syn. Red Wine, summier beschreven in het zeer degelijke Amerikaanse pomologische boekwerk *The Apples of New York* (Beach, 1905). Haar Duitse naam doet overigens een herkomst uit die streken vermoeden. We hebben ook lang de naam Roter Weinapfel voor haar gebruikt. Recent uitgevoerd genetisch onderzoek i.s.m. het Centrum voor Genetische Bronnen van Wageningen University & Research heeft echter aangetoond dat onze Roter Weinapfel identiek is aan de appel die in Amerika en Canada gekend is als Fameuse."

[Lees hier Hennie's volledige artikel](#)

Klompennaden dankzij trotse dorpsbewoners

In 2023 zijn er veertien nieuwe Klompennaden bij gekomen. Dat kan alleen dankzij lokale dorpsbewoners die trots zijn op hun omgeving en die verhalen willen vertellen.

Het lijkt misschien eenvoudig, nieuwe Klompennaden ontwikkelen, maar dat is het zeker niet. Er gaat een lang proces aan vooraf en de druk op het landelijk gebied is groot. Grondeigenaren denken langer na over toestemming voor openstelling van hun grond. Dankzij enthousiaste dorpsbewoners lukt het toch om nieuwe Klompennaden te openen.

Trots zijn we op de 1.650 vrijwilligers, die de paden goed onderhouden, de 16.000 klompennadenfans op Facebook en de veelgeprezen tv-serie *Klaas op Klompen*. Ook de Tikkie-actie is succesvol. Met de opbrengst versterken we het landschap langs de paden. Bijzonder was het bezoek van het koninklijk paar aan het Appelpad.

[Kijk hier voor alle resultaten uit het jaarbericht](#)

Landschapskalender

maart t/m juni 2024

[Buitenwerkdag boerderij Nieuw Markvoort in Kring van Dorth](#)

19 maart

[Ideeënavond Levend Landschap Haarlo](#)

21 maart

[Inspiratieavond Groenblauwe dooradering Oost Gelre](#)

27 maart

[Startavond Klompenpad Keijenborg](#)

10 april

[Opening Klompenpad Hallsekerkepad](#)

20 april

[Dag van het Open Erf](#)

25 mei

Curususaanbod

Speciaal voor vrijwilligers organiseren wij cursussen en webinars. We bieden informatie over landschap, biodiversiteit en gezond en veilig werken. We geven ook praktische cursussen zoals maaien met de zeis en snoeien van hoogstamfruit. Het cursusaanbod wordt per kwartaal aangekondigd.

[Kijk hier voor het cursusaanbod](#)

Laura en Eric: ambassadeurs voor biodiversiteit

*"Bijzonder hoe snel de natuur herstelt,
als je iets aanlegt"*

Landgoed Buitengewoon is een 5 hectare tellend landgoed in Groesbeek, in 2016 opgericht door Laura en Eric Fleuren-de Haan, die hier met hart en ziel werken aan een prachtige biodiversiteitsoase. Hun werk is in december bekroond met de Gouden Mispel.

Laura en Eric zijn biodiversiteitsambassadeurs in de gemeente Berg en Dal: "Wij wonen met ons gezin als zesde generatie in een wederopbouwboerderij op de flank van de stuwwal. Het door SLG gemaakte inrichtingsplan vormde een eerste aanzet om ons terrein te verbeteren en te verfraaien. Het faciliteren en ondersteunen van Rode Lijstsoorten is ons voornaamste doel."

"We zijn vooral trots op de Rossel Collectie Boomgaard, bestaande uit 92 zeldzame oude hoogstamfruitrassen." Laura en Eric hebben daarnaast struweelhagen, vlecht-heggen, houtwallen, akkerranden en hooilanden aangelegd. Om de biodiversiteit verder te vergroten, zijn ook keverbanken, takkenrillen, insectenhôtels en nestkasten gerealiseerd.

"Wij vinden het erg bijzonder om te zien dat de natuur zich direct herstelt als je ook maar iets aanlegt. De torenvalknestkast werd binnen een paar dagen bewoond! Ons terrein is aangewezen als focusgebied voor de patrijs, daar zijn we trots op."

Omdat er zoveel te doen is, hebben Laura en Eric een vrijwilligersgroep opgericht. Laura: "Het is van groot belang dat de Rossel Collectie Boomgaard goed wordt onderhouden, zodat het genetisch materiaal van de zeldzame fruitrassen behouden blijft." Op de informatiemiddag voor nieuwe vrijwilligers hebben alle aanwezigen aangegeven dat ze een steentje bij willen dragen. "Heel bijzonder."

Neem contact op met deze ambassadeurs

Boek: Bunzing, hermelijn en wezel

Wist je dat het kleinste roofdier ter wereld in Nederland voorkomt? De wezel hoort met bunzing en hermelijn bij de kleine marterachtigen. Deze kleine roofdieren zie je bijna nooit en we weten er weinig van. Met het boek *Bunzing, hermelijn en wezel* laat schrijver, bioloog en fotograaf Edo van Uchelen zien hoe deze verborgen dieren (over)leven in Nederland.

Dit jaar is het *Jaar van de hermelijn*. Een goede reden om deze marter maar ook zijn familiegenoten onder de aandacht te brengen. Ook kun je lezen welke maatregelen je op je eigen terrein kunt nemen om deze dieren te beschermen. Dit boek is daarom ook zeer interessant voor landschapsvrijwilligers en grondeigenaren. In het boek staan ruim honderd mooie foto's.

Bunzing, hermelijn en
wezel

Auteur: Edo van Uchelen
Prijs € 24,95

Uitgeverij KNNV
ISBN: 9789050118200

Colofon

Dit is een uitgave van:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland

026 3537444

contact@slgelderland.nl | slgelderland.nl

 @SLGelderland

 @SLGelderland

Wij zijn een erkend goed doel, steun ons

Beeldmateriaal

Gemeente Apeldoorn, Bart Landheer, Hennie Rossel, RVD en SLG.

zorg voor ons landschap